

Sygn.akt III AUa 695/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 stycznia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 sierpnia 2017 r. sygn. akt IV U 663/17

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach instancji odwoławczej.

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Marek Szymanowski SSA Barbara Orechwa-Zawadzka

Sygn. akt III AUa 695/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Inspektorat w S. decyzją z dnia 24 marca 2017 r. odmówił W. W. prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W odwołaniu od tej decyzji W. W. wskazał, że organ rentowy niesłusznie odmówił mu prawa do świadczenia przedemerytalnego, gdyż według złożonych dokumentów posiada ponad 40 lat pracy zawodowej. Wyjaśnił, że ZUS nie uwzględnił do stażu ubezpieczeniowego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych od dnia 1 lipca do dnia 31 lipca 1995 r., ponieważ Urząd Pracy w K. wystawił nowe zaświadczenie o przyznaniu zasiłku do dnia 30 czerwca 1995 r. Zaznaczył, że organ rentowy nie doliczył mu również do stażu dwóch okresów zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia w (...) Spółce (...) (...) S.A.), tj. okresów od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r., bowiem za wymienione okresy nie zostały naliczone i odprowadzone należne składki do ZUS. Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując, że odwołujący nie spełnił wszystkich warunków do otrzymania prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu W. W. prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. W. (urodzony w dniu (...)) był ostatnio zatrudniony w Zakładzie (...) E. S. w K. na stanowisku mechanika maszyn szwalniczych. W dniu 23 stycznia 2017 r. złożył do ZUS wniosek o świadczenie przedemerytalne, do którego załączył dokumenty dotyczące stażu ubezpieczeniowego obejmujące okresy jego aktywności zawodowej w latach 1974-2016 oraz zaświadczenia o okresach pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Według zaświadczenia z dnia 20 stycznia 2017 r., wystawionego przez Starostę (...), ubezpieczony otrzymywał zasiłek dla bezrobotnych w latach 1993-1995. W dokumencie tym została poprawiona końcowa data przyznanego zasiłku dla bezrobotnych. Zmieniono ją na datę 30 czerwca 1995 r. przez skreślenie daty 31 lipca 1995 r. W oparciu o te dowody decyzją z dnia 24 marca 2017 r., zaskarżoną w niniejszej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił W. W. prawa do świadczenia przedemerytalnego, bowiem w jego ocenie ubezpieczony nie udokumentował 40 lat okresów składkowych i nieskładkowych, lecz 39 lat, 11 miesięcy i 5 dni.

Zgodnie z aktami bezrobotnego, pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w K., odwołujący w latach 1993-1995 był zarejestrowany jako bezrobotny. Decyzją z dnia 3 stycznia 1995 r. Rejonowy Urząd Pracy w K. w trybie art. 104 k.p.a., na podstawie art. 64, art. 20 i art. 21 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz.U. nr 106, poz. 457), przyznał W. W. zasiłek dla bezrobotnych. Decyzją z dnia 30 marca 1995 r. Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w K. pozbawił wnioskodawcę statusu bezrobotnego od dnia 3 kwietnia 1995 r. Do dnia 30 maja 1995 r. odwołujący pracował za granicą, po czym decyzją Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w K. z dnia 7 czerwca 1995 r. przyznano mu zasiłek dla osoby bezrobotnej. Następnie decyzją tego organu z dnia 20 lipca 1995 r., wydaną na podstawie art. 104 k.p.a. oraz przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1995 r., nr 1, poz. 1), pozbawiono W. W. od dnia 1 sierpnia 1995 r. statusu bezrobotnego.

Zgodnie z zaświadczeniem (...) S.A. Kopalnia (...) z dnia 29 listopada 2000 r. W. W. był zatrudniony u tego pracodawcy na podstawie umowy zlecenia w latach 1995-1997, przy czym w 1995 r. świadczył tam pracę w okresach: od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r., od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 30 września 1995 r. oraz od dnia 1 października 1995 r. do dnia 31 grudnia 1995 r. Pismem z dnia 20 stycznia 2017 r. ubezpieczony zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w K. o wydanie zaświadczenia o okresach pobieranego zasiłku dla bezrobotnych w związku z ubieganiem się w ZUS o świadczenie przedemerytalne. W odpowiedzi zostało wystawione przez Starostę (...) zaświadczenie z dnia 20 stycznia 2017 r., wskazujące, że w latach 1993-1995 odwołujący był zarejestrowany w tym urzędzie pracy i otrzymywał zasiłek. W dokumencie została poprawiona przez skreślenie data końcowa przyznanego zasiłku dla bezrobotnych. Datę 31 lipca 1995 r. zmieniono na 30 czerwca 1995 r.

W piśmie z dnia 1 czerwca 2017 r. (...) S.A. KWK (...), w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu orzekającego, wyjaśniła, że z tytułu zawartych z odwołującym umów zlecenia na okres od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. nie były odprowadzane składki, bowiem W. W. oświadczył, że pobiera zasiłek dla bezrobotnych. Decyzją z dnia 22 lipca 2017 r. (prawidłowo: z dnia 22 lipca 2016 r.) Starosta Powiatu w K. orzekł o uznaniu W. W. za osobę bezrobotną z dniem 19 lipca 2016 r. i przyznaniu prawa do zasiłku do dnia 18 sierpnia 2017 r. (prawidłowo: do dnia 18 lipca 2017 r.).

Pełnomocnik odwołującego (brat W. W.), oświadczył, że odwołujący posiada wymagany 40-letni staż pracy. Wyjaśnił, że odwołującemu przysługiwał zasiłek dla bezrobotnych do dnia 31 lipca 1995 r., a pracownik starostwa samodzielnie zmienił datę w zaświadczeniu na dzień 30 czerwca 1995 r. Argumentował, że Starostwo zmieniło zaświadczenie, twierdząc, że za lipiec 1995 r. odwołujący nie pobrał zasiłku, natomiast zasiłek był naliczony i przysługiwał. Potwierdził, że odwołujący w lipcu 1995 r. pracował w (...) Spółce (...), lecz za ten miesiąc spółka nie odprowadziła składki na ubezpieczenie, gdyż odwołujący był zarejestrowany jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku.

Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.) Sąd Okręgowy wymienił przesłanki przyznania prawa do świadczenia emerytalnego. Zaznaczył, że świadczenia przedemerytalne przysługują osobom o długim stażu pracy, które nie z własnej winy straciły pracę

i z racji swojego wieku nie mają możliwości znalezienia nowego zatrudnienia, a nie spełniają jeszcze warunków do przejścia na emeryturę. Powołując się na art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i bezrobociu (Dz.U. nr 106, poz. 457), Sąd stwierdził, że prawo do zasiłku przysługuje bezrobotnemu za każdy dzień kalendarzowy po dniu zarejestrowania we właściwym rejonowym urzędzie pracy, a w myśl art. 21 ust. 1 tej ustawy zasiłki wypłaca się w okresach miesięcznych z dołu. Zasiłek ustala się, dzieląc kwotę przysługującego zasiłku przez 30 dni i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który przysługuje zasiłek.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący spełnił wszystkie przesłanki do uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego, bowiem posiada okres uprawniający do emerytury w wymiarze 40 lat. Wprawdzie Sąd zaznaczył, że za okresy od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r., w których odwołujący wykonywał na podstawie umowy zlecenia pracę na rzecz (...) S.A. Kopalnia (...), nie zostały odprowadzone przez pracodawcę składki na ubezpieczenia społeczne do ZUS, ale zdaniem Sądu nie zwalniało to organu rentowego z zaliczenia tych okresów jako okresów składkowych do stażu pracowniczego odwołującego. Sąd zaznaczył, że pracownik nie może ponosić negatywnych skutków nieopłacenia przez płatnika (pracodawcę) należnych składek z tytułu wykonywanego zatrudnienia.

Uznając, że odwołujący spełnił wszystkie przesłanki do przyznania świadczenia przedemerytalnego, które określa art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, w tym okres 40 lat uprawniający do emerytury, Sąd Okręgowy w orzekł zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.) poprzez uznanie, że odwołujący legitymuje się wymaganym 40-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, niezbędnym do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Na tej podstawie organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik W. W. wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok podlega uchyleniu, a sprawa przekazaniu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Należy podkreślić, że postępowanie dowodowe przed Sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy. Taka weryfikacja powinna być wszechstronna, wyjaśniać wszelkie rozbieżności i odpowiadać wymogom przepisów art. 233 § 1 k.p.c. Tymczasem dokonana przez Sąd Okręgowy ustalenia stanu faktycznego sprawy i jego ocena są niepełne.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na to, że Sąd Okręgowy naruszył prawo materialne poprzez niedostateczne wyjaśnienie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia polegające: po pierwsze – na nieokreśleniu początkowej daty nabycia przez W. W. prawa do świadczenia przedemerytalnego, a po drugie – na niewskazaniu podstawy prawnej, która pozwalałaby zaliczyć W. W. do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresy od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 30 września 1995 r., w których odwołujący wykonywał na rzecz przedsiębiorstwa (...) S.A. Kopalnia (...) pracę na podstawie umowy zlecenia. W tym pierwszym przypadku błąd wyraża się w tym, że Sąd Okręgowy przyznał W. W. prawo do świadczenia przedemerytalnego, ale nie określił daty, od której odwołującemu przysługuje to prawo. Podtrzymanie wyroku Sądu Okręgowego w tym brzmieniu i oddalenie apelacji organu rentowego spowodowałoby ten skutek, że prawo do tego świadczenia mogłoby przysługiwać odwołującemu najwcześniej dopiero od dnia uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego, a to w niniejszej sprawie mogłoby nastąpić dopiero w dniu wydania przez Sąd drugiej instancji (czyli Sąd Apelacyjny) wyroku oddalającego apelację strony przeciwnej. W konsekwencji ubezpieczony straciłby prawo do świadczenia przedemerytalnego za okres około roku (wniosek złożył w styczniu 2017 r.), gdyby przyjąć, że w chwili złożenia

wniosku spełniał on warunki do nabycia tego świadczenia. Przypomnieć w tym zakresie wypada, iż sąd orzekający o świadczeniu z zakresu ubezpieczeń społecznych, przyznając je ma obowiązek ustalić wszystkie jego warunki (por. np. wyrok SN z dnia 7 marca 2006 r. I UK 195/05 OSNP 2007/3-4/55 i postanowienie SN z dnia 4 lutego 2011 r. I UZ 174/10 LEX nr 1391158), a konsekwencją tego jest ustalenie także daty nabycia prawa i daty, od której powinno być wypłacane, bo nie zawsze będą to daty tożsame. Do takiego wniosku powinna też prowadzić adekwatna do postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wykładnia art. 325 k.p.c. określającego obligatoryjne elementy wyroku.

Sąd Apelacyjny, rozpoznając niniejszą sprawę, nie mógł ustalić początkowej daty wypłaty świadczenia przedemerytalnego np. od dnia następującego po dniu złożenia przez W. W. wniosku o to świadczenia (na co wskazuje art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych; tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 170), ponieważ apelację złożył tylko organ rentowy, a zgodnie z zakazem reformationis in peius, wyrażonym w art. 384 Kodeksu postępowania cywilnego, sąd nie może uchylić lub zmienić wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację, chyba że strona przeciwna również wniosła apelację. Ewentualna zatem zmiana wyroku Sądu Okręgowego poprzez przyznanie W. W. prawa do tego świadczenia od dnia określonego w art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wiązałoby się z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny art. 384 k.p.c. i wynikającego z tego przepisu zakazu orzekania na niekorzyść strony wnoszącej apelację.

Ocena kolejnej z przyczyn uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego wymaga przedstawienia ustaleń faktycznych, które można wyprowadzić na podstawie dokumentów zgromadzonych przez Sąd Okręgowy w postępowaniu sądowym. I tak, zgodnie z zaświadczeniem przedsiębiorstwa (...) S.A. Kopalnia (...), wystawionym w dniu 29 listopada 2000 r., W. W. wykonywał na rzecz tego przedsiębiorstwa pracę na podstawie umowy zlecenia w okresach od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 30 września 1995 r. Zgodnie z wyjaśnieniami zleceniodawcy odwołującego (pismo z dnia 8 marca 2017 r., k. 11-12 akt sprawy) za okresy od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r. oraz od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. nie odprowadzono składek na ubezpieczenie społeczne od umowy zlecenia, ponieważ umowa dotycząca pierwszego z okresów była zwarta na 14 dni, a umowa dotycząca drugiego z okresów – w czasie, w którym odwołujący był zarejestrowany jako osoba bezrobotna pobierająca zasiłek. Zasiłek dla bezrobotnych został przyznany odwołującemu od dnia 6 czerwca 1995 r. na podstawie decyzji Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w K. z dnia 7 czerwca 1995 r. Zgodnie z zaświadczeniem Starostwa (...) w K. z dnia 24 września 2013 r. odwołujący pobierał ten zasiłek od dnia 6 czerwca 1995 r. do dnia 31 lipca 1995 r., natomiast według zaświadczenia wystawionego w dniu 20 stycznia 2017 r. – od dnia 6 czerwca 1995 r. do dnia 30 czerwca 1995 r. W zaświadczeniu z dnia 20 stycznia 2017 r. data końcowa przyznanego zasiłku dla bezrobotnych została poprawiona przez skreślenie daty 31 lipca 1995 r. i wpisanie daty 30 czerwca 1995 r. Z pisma Starosty (...) z dnia 11 kwietnia 2017 r. wynika, że w świetle list wypłat zasiłków dla bezrobotnych i zasiłków szkoleniowych za czerwiec i lipiec 1995 r. W. W. pokwitował odbiór zasiłku dla bezrobotnych tylko za czerwiec. Z decyzji Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w K. z dnia 20 lipca 1995 r. wynika, że odwołujący został pozbawiony statusu bezrobotnego dopiero od dnia 1 sierpnia 1995 r. z powodu podjęcia pracy w ramach stosunku pracy, stosunku służbowego lub umowy o pracę nakładczą.

Już na podstawie tych ustaleń faktycznych można stwierdzić, że sporny okres wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia i sporny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych w większości pokrywają się. Rozstrzygając sprawę, Sąd Okręgowy nie analizował tego, z którego tytułu odwołujący powinien był podlegać ubezpieczeniom społecznym według wówczas obowiązujących przepisów prawnych. Co więcej, zaliczając odwołującemu sporny okres wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia do ogólnego stażu ubezpieczeniowego, nie wskazał podstawy prawnej tego zaliczenia.

Wprawdzie Sąd Okręgowy przeprowadził w jakiejś części postępowanie dowodowe, ale ocena zapadłego wyroku nie jest możliwa bez ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego niemiarodajne dla tej przesłanki jest podejście ilościowe, akcentujące, że postępowanie dowodowe w jakiejś części zostało przez sąd pierwszej instancji zrealizowane. Znaczenie ma tylko to, czy dowody te są przydatne dla wyjaśnienia istoty sprawy ocenianej optyką sądu drugiej instancji. W razie odpowiedzi

negatywnej dopuszczalne jest uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2014 r., III SZ 1/14).

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy powinien ustalić, który z tytułów (umowa zlecenia czy pobieranie zasiłku dla bezrobotnych) będzie miało pierwszeństwo objęcia odwołującego ubezpieczeniem społecznym w spornych okresach. W tym zakresie należałoby przeanalizować przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących prace na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (tekst jedn. Dz.U z 1995 r., nr 65, poz. 333). W szczególności trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 1 ust. 1 tej ustawy obowiązkowe ubezpieczenie społeczne obejmuje osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia zawartej na okres co najmniej 15 dni. Ustęp 1a tego przepisu daje podstawę do objęcia ubezpieczeniem również osoby wykonujące na rzecz jednego zleceniodawcy pracę na podstawie umów agencyjnych lub zlecenie krótszych niż 15 dni, jeżeli łączny okres, na który umowy zostały zawarte, wynosi co najmniej 15 dni. Obowiązek ubezpieczenia powstaje wówczas od pierwszego dnia tej umowy, z której wynika, że łączny okres wykonywania umów wyniesie co najmniej 15 dni. Niemniej jednak wyjątek od zasady objęcia ubezpieczeniami tych podmiotów przewiduje art. 2 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, w myśl którego ubezpieczenie nie obejmuje osób, które zawarły umowę, jeżeli osoby te są równocześnie pracownikami zatrudnionymi co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie albo objęte są odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego lub ubezpieczenia społecznego, z zastrzeżeniem ust. 3. Do odrębnych przepisów, jak słusznie zauważył organ rentowy w apelacji, należy art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1995 r., nr 1, poz. 1), według którego okresy pobierania zasiłku dla bezrobotnych wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz okresów składkowych w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Rozważając, z którego tytułu i w jakim okresie odwołujący powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym, Sąd Okręgowy powinien ocenić również, czy do okresów składkowych i nieskładkowych można zaliczyć odwołującemu okres od dnia 1 lipca do dnia 31 lipca 1995 r., w którym wprawdzie był on uprawniony do zasiłku dla bezrobotnych, ale nie pobrał go za ten okres (pismo Starostwa (...) w K. z dnia 11 kwietnia 2017 r., k. 13 akt sprawy). Taka ocena powinna nastąpić po przeprowadzeniu wykładni sformułowania „okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych”, o którym mowa w wyżej powołanym art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1995 r., nr 1, poz. 1). W tym zakresie Sąd Okręgowy powinien rozważyć, czy za „okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych” należy uważać wyłącznie okres, w których fizycznie wypłacono ten zasiłek osobie do niego uprawnionej, czy też przez ten termin należy rozumieć okres, w którym osoba bezrobotna miała ustalone prawo do zasiłku dla bezrobotnych i była uprawniona do jego otrzymywania aż do momentu wystąpienia zdarzeń powodujących jego utratę (np. podjęcie pracy zarobkowej z wynagrodzeniem przekraczającym połowę minimalnego wynagrodzenia). Wyjaśniając tę kwestię, należałoby odnieść się do art. 25 ust. 1 tej ustawy, według którego okres pobierania zasiłku nie może przekraczać 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ustępów 3-12, które w zależności od okoliczności w nich wymienionych przewidują inny okres, na który może zostać przyznane prawo do tego świadczenia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego sformułowanie „okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych”, którym posługuje się ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu w art. 25 ust. 1, ma na celu ustalenie przedziału czasowego, w jakim przysługuje prawo do tego zasiłku, i za jaki okres osoba uprawniona do niego może go otrzymywać. To z kolei oznaczałoby, że nie ma znaczenia, czy za dany miesiąc osoba uprawniona do tego zasiłku fizycznie pobrała ten zasiłek, ale to, czy w danym czasie była ona uprawniona do tego zasiłku. Jeżeli była, to ten okres należy traktować jako okres składkowy, nawet jeżeli za dany miesiąc fizycznie nie pobrała ona tego zasiłku. Sąd Okręgowy powinien jednak rozważyć tę kwestię.

Oceniając możliwość zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego spornych okresów wykonywania pracy na podstawie umowy o zlecenia, Sąd Okręgowy powinien mieć również na uwadze art. 26 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, zgodnie z którym zachowuje status bezrobotnego oraz prawo do zasiłku bezrobotny, który po upływie co najmniej 30 dni od dnia zarejestrowania w rejonowym urzędzie pracy: 1) podjął zatrudnienie lub

inną pracą zarobkową i uzyskuje dochód w wysokości niższej od połowy najniższego wynagrodzenia albo 2) uzyskuje dochód z innego tytułu, w wysokości określonej w pkt 1, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. d i f. Kwestia ta podlega ocenie, ponieważ zgodnie z zaświadczeniem przedsiębiorstwa (...) S.A. z dnia 8 marca 2017 r. odwołujący otrzymał 255 zł z tytułu wykonania zlecenia w okresie od dnia 27 czerwca 1995 r. do dnia 10 lipca 1995 r., a w okresie od dnia 13 lipca 1995 r. do dnia 15 sierpnia 1995 r. – 561 zł (k. 12 akt sprawy). Sąd powinien wyjaśnić, czy w świetle art. 26 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu odwołujący mógł jednocześnie wykonywać pracę na podstawie umowy zlecenie i utrzymać status bezrobotnego z prawem do zasiłku dla bezrobotnych. W tym zakresie Sąd powinien przeprowadzić odpowiednie postępowanie dowodowe.

Po analizie stanu faktycznego sprawy pod kątem dotychczas obowiązujących regulacji prawnych Sąd oceni, z którego tytułu (umowa zlecenia czy zasiłek dla bezrobotnych) okresie odwołujący powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym i który z tych tytułów powinien być odwołującemu wliczony jako okres składkowy do ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Jeżeli po przeprowadzonej analizie Sąd Okręgowy uzna, że odwołujący powinien w spornym okresie podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia, od którego nie zostały opłacone składki, to powinien mieć na względzie orzecznictwo sądowe, zgodnie z którym nie jest wymagane wskazanie przez osobę ubiegającą się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego (np. emeryturę, rentę czy świadczenie przedemerytalne) opłacenia przez pracodawcę (zleceniodawcę) składek na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06). Należy jednak wykluczyć sytuację, w której z jednej strony odwołujący nie może podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania w spornym okresie zasiłku dla bezrobotnych, ponieważ w tym czasie wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia, a z drugiej strony nie może podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia, bo nie były opłacone składki za sporne okresy z uwagi na posiadanie przez odwołującego statusu bezrobotnego i pobieranie zasiłku dla bezrobotnych.

Ponadto, ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy powinien ocenić możliwość zaliczenia – na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) – do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okres odbywania przez odwołującego służby wojskowej, czyli okres przypadający od dnia 25 października 1978 r. do dnia 4 października 1980 r.). Przy czym nie jest sporne zaliczenie samego okresu służby, lecz okresu przypadającego po dniu zwolnienia z tej służby do dnia ponownego podjęcia pracy

Poza sporem jest, iż w świetle art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (tekst jedn. Dz.U. z 1979 r., nr 18, poz. 111, w wersji obowiązującej od dnia 6 lipca 1979 r.) pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Biorąc jednak pod uwagę tę regulację prawną, Sąd Okręgowy powinien ocenić, kiedy odwołujący powrócił do pracy w ciągu 30 dni od zakończenia odbywania służby wojskowej. W tym zakresie Sąd powinien mieć na względzie orzecznictwo sądowe (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 października 2010 r., III AUa 621/10; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 lutego 2016 r., III AUa 1592/15), które przyjmuje pogląd, że ten 30-dniowy termin zostanie zachowany, jeżeli po odbyciu służby wojskowej pracownik zgłosi pracodawcy swoją gotowość do podjęcia pracy w ciągu tego terminu, a faktycznie rozpocznie pracę po upływie tego terminu. Ten okres od zgłoszenia powrotu do pracy w celu podjęcia zatrudnienia do faktycznego rozpoczęcia pracy mógłby zostać uznany za pozostawanie ubezpieczonego w gotowości do pracy zgodnie z art. 81 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 1975 r., nr 16, poz. 91). Jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu i zgłoszenia gotowości do podjęcia pracy po zakończeniu służby wojskowej został udowodniony, okres tego zatrudnienia od dnia zgłoszenia gotowości do podjęcia pracy po opuszczeniu jednostki wojskowej do dnia faktycznego podjęcia pracy u dotychczasowego pracodawcy jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie wypłacił pracownikowi wynagrodzenia za ten okres i nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 października 2010 r., III AUa 621/10).

Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy ustali, czy i kiedy ubezpieczony zgłosił gotowość do pracy. Oceniając to, Sąd weźmie pod uwagę stanowisko Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 14 grudnia 2009 r., I PK 115/09), zgodnie z którym cechami charakterystycznymi gotowości pracownika do wykonywania pracy są: 1) zamiar wykonywania pracy, 2) faktyczna zdolność do świadczenia pracy, 3) uzewnętrznienie gotowości do wykonywania pracy oraz 4) pozostawanie w dyspozycji pracodawcy. Sąd weźmie pod uwagę, że uzewnętrznienie przez pracownika jego gotowości do wykonywania pracy powinno nastąpić poprzez zgłoszenie pracodawcy gotowości niezwłocznego jej podjęcia. Zgłoszenie to może nastąpić przez każde zachowanie pracownika objawiające w dostateczny sposób zamiar kontynuacji stosunku pracy, a więc może nastąpić zarówno pisemnie, ustnie, jak też przez każde inne zachowanie objawiające wolę pracownika wobec pracodawcy w dostateczny sposób w normalnym toku postępowania. Pracownik pozostający w dyspozycji pracodawcy, po zgłoszeniu pracodawcy gotowości do pracy, oczekuje na możliwość podjęcia pracy na terenie zakładu pracy lub w innym miejscu wskazanym przez pracodawcę, ewentualnie w miejscu wskazanym przez siebie i podanym pracodawcy.

Dopiero po przeprowadzeniu pełnego postępowania dowodowego i ocenie materiału dowodowego sprawy z uwzględnieniem właściwych regulacji prawnych i ugruntowanego orzecznictwa sądowego, będzie istniała podstawa do oceny żądań odwołującego w aspekcie prawa materialnego. Jeżeli Sąd Okręgowy uzna, że odwołujący spełnił wszystkie przesłanki do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego, powinien ustalić to prawo zgodnie z art. 7 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Marek Szymanowski SSA Barbara Orechwa-Zawadzka